

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DE VITA || ET MORIBVS IGNA-||TII LOIOLAE,|| QVI
SOCIETATEM IESV || fundauit, Libri III.|| Auctore Ioanne
Petro Maffeo, pres-||bytero Societatis eiusdem.|| Ex
auctoritate superiorum.||**

Maffei, Giovanni Pietro

Köln, 1585

VD16 M 110

Eiusdem ratio gubernandi. Cap. X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68259)

stibulo reperit : neq; adhibita quanta-
uis diligentia, vnquam rescire potuit,
quis ea dona misisset. Hæc igitur & alia
eiusmodi subinde accidebāt, q̄ politico
supercilio rem æstimanti friuola cui-
piam fortasse videantur, sed certè &
paternam in famulos, Dei providenti-
am satis declarant, & Igratij securitatē
atq; fiduciam ab omni stultitiæ vel te-
meritatis infamia vindicant.

Eiusdem ratio gubernandi.

Cap. X.

IN consilio capiendo, & rebus geren-
dis, cum Deum semper, vt dictū est,
accurata supplicatione cōsuleret, tum
vero (quod mirū fortasse cuipiā videat-
tur) nō pietatis gustū, sed rationis du-
ctū præcipuè sequebatur: vtnō rationē
spiritus dulcedo præiret, sed dulcedinē
ratio. Hoc. n. aiebat vno maximè bellu-
is homines antecellere, qđ hi ratione
vtantur, illæ nequaquā. Idem ad exse-
quenda consilia, quoad fas esset, oēs ar-
tes & humana præsidia sic adhibebat,
quasi omnē spem in ijs repositam ha-
beret,

beret, rursus ita Deum orabat, & ex
co pendebat vno, ac si nihil omnino
in rebus humanis opis aut perfugij col
locaret, atq; hoc pacto (quod longè o
ptimum ac perfectissimum est) prudē
tiam cum pietate iungebat, ipsaq; ne
gotia tanquam onera paribus exami
nata ponderibus, quamuis difficili ac
lubrico itinere ad optatos plerumque
exitus perducebat. Ad consultandum
autem, illud obseruabat in primis, vt
in quaq; re semper eius rei peritissimos
adhiberet. qua communicatione ac le
nitate nimirum assequebatur, vt & ra
tiones iniret optimas, neq; in arte sua
se quisquam ab eo vel præteritum, vel
contemptum, iure conqueri posset.
Accæteris etiam in rebus videbat eti
am, atq; etiam, vt vniuscuiusq; digni
tatis, ætatis, ac meriti ratio haberetur.
Petronius erat Pisfaurensis, qui ante a
liquot annos mortuus est, egregia pie
tate & virtute presbyter. is, cum tres
minores natu Germanos fratres ad So
cietatem suis adhortationibus perdu
xisset, cum semper Ignatius adolescen
tulis loco parentis ac præsidis voluit
esse:

esse: neq; de ijs grauius quidquam, nisi ex illius auctoritate ac sententia statui passus est. Ad officia vel negotia, quæ per se obire non posset, cum viris principibus transigenda, viros eligebat, rerum vsu ac dicendi copia præditos, atque ijs ita vel scripto, vel verbis mandata dabat, vt liberum ijs omninò relinqueret, cum in rem præsentem venissent, sine vllò ipsius respectu omnia ex re, & ex tēpore moderari. Idemque sub vesperam ad se redeunti cuiuspiam ex ijs, cum rei gestæ rationem ab eo reposceret, primum omnium: Satis (aiebat) ex animi tui sententia? quæ liberalitas hominis, & ipsi causæ multum proderat, & suorum illi mirè deuinciebat animos, & eosdem ad exsequenda negotia perquam alacres pròptorque reddebat. Anno post Christum natum M. D. LIII. cum ad res in Lusitania componendas Michaelem Turrianum legaret, haud ita pridem in Societatem admissum, licet ei varias præceptiones ac monita ediderit consignata litteris, tamen cum probè nosset fidem ac prudentiam viri, non modo

X

per-

permisit, vt cum in prouinciam peruenisset, suo arbitrato cōsilia rebus aptaret, sed etiam permulta ei dedit folia pura, suo munita chirographo, quibus ille, prout opus esset, quidquid videretur, inscriberet, ac deinde obsignatas epistolas cuiusq; expediret, ipsius nomine redderet. atque hanc consuetudinem laxè cum procuratoribus ac nuntijs agendi, semper magno cum emolumento retinuit. Quin etiam praefectis inferioribus minimè malignè suum cuique ius ac potestatem impertire consueuerat: cauebatq;e diligenter, ne quæ per eos agenda forent, vsurparet ipse; vel ea re quidquam omninò apud subiectos de illorum auctoritate vel existimatione minueret. Verumtamen ijs ita laxabat habenas, vt easdem adduceret, quoties vellet, nec non in eorum instituta, moresq;e, & administrandi genus dissimulanter inquireret. Exitat epistola ipsius ad Præpositum prouinciæ Lusitanæ, in hanc sententiam scripta, cuius mihi partem hoc loco inserere visum est: *Neque verò Prouincialis aut Gene-*

*Generalis Propositi officium est, inquit, mi-
nuta quæq, ac temporaria præsertim, in ad-
ministrando sectari: sed cum ad personæ
dignitatem honestius, tum ad tranquilli-
tatem animi tutius est, ea præfectis inferio-
ribus delegare, & rei confecta rationem ab
eis deinde repetere. Equidem in meo fungen-
do munere id ipsum sequor: atque huiusce
consilij maiorem in dies fructum capio, quip-
pe cum & labore & solitudine leuari me
magnopere sentiam, ac tibi quoque valde
sum auctor, ut curas & cogitationes tuas
defigas in commodis & salute potissimum
vniuersæ provincie: & in rebus quidem sin-
gulis ordinandis ac disponendis, cum opus
est, & ipse versare, & hominum tuo iudicio
peritorum sententiã exquiras, ceterum ab
ijsdem rebus per te curandis transigendisq,
ut plurimum abstineas, sed instar excelsi
cuiusdam motoris, orbis tibi subiunctos æ-
quabiliter & cum gravitate cedere pergas:
à quibus deinde, ut à proximis causis, pro-
pria cuiusque effecta proveniant: quod si fe-
ceris, & plura, & magis tuo muneri conue-
nientia, sine tumultu ac trepidatione confe-
ceris. Præterea illud est in hac ratione
commodi, quod si quid in agendo peccetur,*

eius peccati praestat in tuis administris,
 quàm in te residere culpam: ac multò ma-
 gis decet, quidquid ipsi deliquerint, corri-
 gi abs te, quàm si tu erraueris (quod perfa-
 cile est singula curiosius persequenti) te ab
 inferioribus emendari. Quod reliquum
 est, nobis Dominus I E S V S C H R I-
 S T V S, ad ipsius voluntatem & clarè in-
 telligendam, & ritè exsequendam pro sua
 benignitate lumen ac vires impertiat. Ro-
 mæ XI. Kalend. Ianuarias M. D. LII.
 Hanc igitur Societatis gubernandæ re-
 gulam instinctu planè diuino tenebat
 Ignatius, eamque in omnes partes plu-
 rimum aiebat valere. Primum, quòd
 inferiores praefecti, quo plus credi sibi,
 & quò liberalius tractari se vident, eo
 libentius, ne videlicet humanitate vin-
 cantur, vltro ipsi cum superiore com-
 municent. deinde, quòd multò acrius
 ac studiosius versentur in opere: nam
 vt quisque maximè suum habet nego-
 tium, ita summam in eius procuratio-
 ne vigilantiam praestat. accedit, vt ma-
 ior sit in dispiciendo ac statuendo cla-
 ritas, maius auxilium Dei, quippe sic-
 ut in rebus communibus, cum vniuer-
 sali

fali Præposito numen cœleste præcipuo favore conspirat, sic idem proprijs cuiusque præfecti muneribus, suo quodam ac peculiari munere assistit. quorum si facultas & auctoritas à superioribus nimis arctè circumscribatur, & quæ per hosce tractanda sunt, illi suscipiant, primùm ipsa diffidentia odiosa est, & vt in alienis quodammodo rebus, continuò languescit industria. deinde per eam cupiditatem & ambitionem, peculiaris ille, de quo dictum est, diuinæ gratiæ quasi concursus amittitur. præterea, cum ad rem bene gerendam, & facultas & scientia necessariò requirantur, scientia plerunque inest ei, qui rem ipsam ex officio tractat, habetq; subiectam oculis. huic si minuatur ius, & superior ipse, causa non æquè bene cognita, rei transigendæ se immisceat, ingenti prorsus malo potestas à cognitione seiungitur: atque hinc nimirum in omni cœtu suspiciones, discordiæ, rixæ, cum rectores & curatores non contenti suo munere, alter in alterius partes inuadunt: perque summam confu-

tionem tollitur discrimē officiorum,
& ordo ille, quo nihil est in hac rerum
vniuersitate præstantius. Ad hæc, vbi
is qui destinatus est quopiam, certis
alligatur præceptis, rarum est vt quid-
quam è sententia possit efficere. mag-
na enim consilij pars est in tempore,
& nouis quotidie casibus interdum i-
psa negotiorum species immutatur:
quibus in rebus dum religione occu-
patus animus hæret, dum fluctuat a-
pud se, dum cogitur ad absentes refer-
re; interim, irreparabili sæpe dāno vi-
delicet, occasionis præteruolat oppor-
tunitas. *Quæ* cum præclare Ignatius
nosset, cum suis adiutoribus procura-
toribusve, nisi si res aliter postularet,
ea quam dixi facilitate utebatur. Ita-
que & in magnis & arduis plerunque
actionibus voto respondebat euentus,
& tanta erat ipso regente concordia,
is ordinum consensus, vt Societas to-
ta vno eodemq; spiritu ductuq; agi vi-
deretur. Benevolentiam & caritatem
suorum erga se, non solum affabilitate,
mansuetudine, ceterisq; virtutibus,
verumetiam industria quadam ale-
bat:

bat: cauebatq; diligentissimè, ne quid
 admitteret, cur eorum quispiam ab il-
 lo se minus vel diligi, vel probari puta-
 ret. Quod & in creando primum Ge-
 nerali Præposito seruauit, vt dictum
 est, ac deinde retinuit in sufficiendo
 sibi, cum agrotaret, Vicario Generali:
 nec non in eligendis, qui Marcello
 Pontifici Maximo, vt item supra di-
 ctum est, Pontificis ipsius iussu, in Pa-
 latio adsisterent. quam nominatio-
 nem ad ipsorum Patrum consilium
 reiecit; ne certos ipse appellando, cæ-
 teros ad eiusmodi munera minus ido-
 neos iudicasse videretur. Præterea,
 si quid pro imperio asperius exsequen-
 dum esset, eius inuidiam ad inferio-
 res ministros reijcere solitus est, ip-
 sis videlicet non inuitis, communem-
 que parentem piè ac religiosè tuenti-
 bus. Qui hominibus cum potestate
 præfunt, hos cum aliæ fraudes & ma-
 la circumstant, tum illud in primis,
 de quo sanctus Bernhardus ad Euge-
 nium: *Est item vitium, inquit, cuius site*
immunem sentis, inter omnes qui cathe-
dras ascenderunt, sedebis me iudice solita-
rius,

rius, quia veraciter singulariterq; lenasti-
te supra te iuxta Prophetā. Facilitas credu-
litas hac est: cuius callidissima vulpecula,
magnorum neminem comperi satis cauisse
versutias. Ab hoc igitur scopulo, sicut
à cæteris, magnopere Ignatius declina-
bat, quippe satis ad omnē animaduer-
sionem ipsa varietate suorum tempo-
rum eruditus, ac delatoribus ita vnam
aurem præbere consueuerat, vt sem-
per alterā reo reseruaret absenti. Quin-
etiam accusatoris ipsius, inter dicen-
dum, gestus, oculos, vultusq; omnes at-
tente obseruabat: crebrisq; ac minutis
interrogationibus, veritatis eliciendæ
gratia fatigabat hominem. totam dein-
de rem, si opus esset, per se & per ido-
neos viros omnibus vestigijs indaga-
bat leniter ac sine tumultu: cauebatq;
non modo ne quenquam damnaret
indicta causa, verumetiam vt ne quid
omninò præiudicati ad causæ cogniti-
onem afferret. Illud etiā, in rebus præ-
sertim grauiorib⁹, obseruabat interdū,
vt accusatorē iuberet sua manu scribe-
re q̄ deferret: primū, quod hominū na-
turam pronam esse ad maledicendum
in-

intelligeret, & stylum quàm linguam longe facilius contineri: tum etiam, vt si quod mendacium, vt fit, tempore procedente exstitisset, id, ipso delatoris chirographo teneri & coargui posset. atque hoc temperamento fiebat, vt neque, si quid grauius accidisset, ignoraret Ignatius; neque innocentes per calumniam aut per factionem circumueniri vel opprimi sineret. Idem omnes reipublicæ partes vigilâter curabat; neque cõmittebat (in quo grauius à magistratibus fere peccatur) vt dum vnâ amplecteretur, desereret alteram. Verumtamen præcipua quadam fuit obseruatione in hominibus ad Societatē adscribendis; quam ille rem tanti momenti ducebat esse, vt cum alioquin è custodia corporis euolare quàm primum optaret, hanc vnâ ob causam in aliquot annos propagari sibi vitæ spatia cuperet; quoad nimirū tyrociniij formula ac disciplina, ad Societatis vsū & institutum probe constituta foret. Tyrones autē ille nō à naturali quadā bonitate, vel potius tarditate; sed à vigore magis ingenij, & rerū gerendarum

X s adiu-

adiumentis, legebat; negabatq; , qui ad populi negotia factus nō esset, eundē esse ad ministeria Societatis idoneum. Quòd si quis bardū quempiam eo nomine obtruderet, quòd ipsum utiq; è sæculi naufragio diceret euasurū; nihil ominus recusabat Ignatius, neminem affirmans è Societate IESV dicendum esse, qui ad suam vnus, non etiā ad aliorū salutē, & acriter & scienter posset incumbere. Quos autē ad probationē admiserat, eorum spiritū dabat operā ut quā plurimis experimētis cognosceret penitus: neq; illos tātum ad suam quemdam sensum pietatis (quo imperiti omnia metiuntur) sed ad veras ac solidas virtutes erudiebat: ac prefertim (quod sæpe iam diximus) ut ad nullius rei quamuis cæteroqui laudabilis amorem tamquam ad scopulū adhaerescerent, sed ab omni alia cupiditate, vel etiam propensione soluti ac liberi, ex vno tātum superiorum nutu ac voluntate penderent: neq; assuescerent abditos eorum sensus exquirere, vel imperia sciscitari; vel quem, quibusve de causis, iisdem aut supra cæteros

ros tollerent, aut etiam infra, suo arbitratu deprimerent: sed illis omne iudicium & consilium à superis datum; sibi simplicitatis & obsequij gloriam esse relictam putarent; essentq; proinde ad omnia quamvis ardua & absurda & subita paratissimi. Omnes omnium querimonias perbenigne audiebat: ac solabatur verbis humanissimis. atque etiam diligenter curabat, vt salua religionis disciplina, & Præfectorum dignitate, vnicuique satisfaceret. Neq; vero minori vigilantia & seueritate Præfectos ipsos quàm reliquos omnes in officio continebat; quinetiam tãto plura maioraq; ab illis, quàm ab his exigere solitus est, quanto superiores inferioribus, gradus & virtutum insignibus antecellunt. Idem, in respondendo agēdoq; simplicitatem ita cum cautione coniunxit, vt satis appareret, alteram alteri non modo impedimento non esse, verum etiam ornamento atque præsidio. Suspensa, vel ambigua, vel obscura verba, perplexū de industria incertumq; sermonem; vti barbaras artes, & subdola mendacij tegumēta, si.

ta, si.

ta, fidei q; ac societatis humanæ perniciem, semper est detestatus: ac suo mōstrauit exemplo veritatis cultor eximius, quantum inter prudentiam & calliditatem interfit.

Eiusdem ratio proximos adiuuandi.

Cap. XI.

MIRAE fuit solertiæ in sollicitãdis mortalibus, & à diaboli seruitute ad Christi Domini obsequium traducendis. ac, quibus artibus dæmon ad animarum perniciem vtitur, eadem ipse (quoad liceret, ac fas esset) ad hominum salutem ac beneficium trãs ferebat. Voluntates ac naturas eorum quibus cum ageret, festine odorari; ambitiosis splendida, auaris vtilia, voluptuosis iucunda proponere; & suo, qd̄ aiunt, hamo vel esca quemque piscari. Iam in congressu, maxime Principum, id obseruabat in primis, vt sermonis initia illis daret, extrema reseruaret sibi: cauebatque ne de rebus etiam diuinis inepte vel ad satietatem ac fastidium ageret. Tristem vero & horridam sapientiam